

A Központi Monitoring Mintavételi Projekt és az eddig tapasztalatok

Dr. Szilvássy Blanka

2016.11.15.

A monitoring-tervről

ÉLBS (Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia) (2013-2022)

Ugyan az európai uniós jogszabályok csak az élelmiszerlánc bizonyos aspektusait helyezik a többéves terv hatálya alá, azonban a hazai élelmiszerlánc-felügyelet strukturális sajátosságai miatt **indokoltnak látszott azt a teljes élelmiszerlánc felügyeletére kiterjeszteni.** A hazai élelmiszerlánc-felügyeletre vonatkozó általános rendelkezéseket az élelmiszerláncról és annak hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (Éltv.) határozza meg.

ITNET (Integrált Többéves Nemzeti Ellenőrzési Terv)

Az európai uniós jogszabályok **2007-től** minden tagállam részére kötelezővé teszik egy 3-5 évre szóló Integrált Többéves Nemzeti Ellenőrzési Terv (ITNET) készítését. **Célja** a növény-egészségügyi, állategészségügyi, állatvédelmi, élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó tagállami ellenőrzések hatékony végrehajtásának, illetve ezeken keresztül **az élelmiszerlánc felügyeletének, valamint az élelmiszerlánc biztonságának a biztosítása.**

Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv

Az Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv az **ITNEThez igazodó, komplex terv, amely a teljes élelmiszerláncra kiterjedően magába foglalja mind a létesítmény- mind pedig a termékellenőrzési éves terveket.**

Monitoring év: adott év április 1-től, következő év március 31-ig

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (Éltv.)

29. § Az országos főállatorvos:

- a) előkészíti a nemzeti középtávú élelmiszerlánc-biztonsági stratégiát (a továbbiakban: **élelmiszerlánc-biztonsági stratégia**);
- b) **kiadja** a 47/A. § szerinti **többéves tervet**, irányítja annak végrehajtását, továbbá ellátja annak vonatkozásában a koordinációs és kapcsolattartói feladatokat;

47/A. §

(1) Az országos főállatorvos **előkészíti** az élelmiszerlánc szereplőinek széles körű bevonásával az **élelmiszerlánc-biztonsági stratégiát**, amelyet a Kormány fogad el. Az élelmiszerlánc-biztonsági stratégia végrehajtása érdekében **az országos főállatorvos kiadja az élelmiszerlánc-biztonsági szakpolitikai programot**.

A szakpolitikai program magába foglalja **az integrált több éves nemzeti ellenőrzési tervet**, valamint az élelmiszerlánccal kapcsolatos akcióterveket.

Tervezés

(2) Az élelmiszerlánc-biztonsági stratégia végrehajtása érdekében integrált többéves nemzeti ellenőrzési tervet (a továbbiakban: többéves terv) kell készíteni, amelynek tartalmaznia kell:

- a) az alkalmazandó kockázatbecslési, -kezelési rendszer részletes leírását;
- b) a **célok és kockázatok** meghatározását,
- c) az **országos éves ellenőrzési és vizsgálati terv (a továbbiakban: éves ellenőrzési terv)** meghatározását;
- d) a **felügyeleti információs rendszer működési elveinek** meghatározását, leírását;
- e) a **célok elérésének mérésének, visszaellenőrzésének módszereit.**

(3) A kockázatbecslési, -kezelési rendszert úgy kell kialakítani, hogy az vegye figyelembe

- a) az élelmiszerláncban folytatott egyes tevékenységek kockázatoságát;
- b) az elkövetett jogsértéseket, a lehetséges jogsértések, visszaélések jövőbeni előfordulási valószínűségét;
- c) az élelmiszerlánc szereplői közötti hálózati kapcsolatok rendszerét.

Tehát az ellenőrzési tervezetek készítése kockázat alapon történik.

Az ellenőrzés tervezés során kétféle ellenőrzés-típust különböztetünk meg:

a létesítmény-ellenőrzés (folyamatellenőrzés) a **mintavételek (termékellenőrzés)**.

egymásba fonódó rendszerét

Az éves Élelmiszerlánc-felügyeleti Terv jelenleg négy fő részre tagolódik:

- Élelmiszerlánc Mintavételi Terv, amely a termékellenőrzéseket tartalmazza,
- Tevékenység-ellenőrzési Tervek
- Speciális Tervek
- Kiemelt mintavételi projektek (új elem, az egyes kiemelt kockázatcsökkentési célokon belül nemcsak a mintavételeket, hanem a kezelni kívánt veszélyhez kapcsolódóan az összes szükséges intézkedés - ellenőrzés, kommunikáció, stb. - tervezését és végrehajtását is magukba foglalja)

Az Élelmiszerlánc Mintavételi Terv keretében 2015-ben több mint **60 000** mintavétel került kiírásra, amelynek közel 60%-át a Mikrobiológiai Vizsgálati Program, a Zöldség-gyümölcs Ellenőrzési Terv, a Reziduum-Toxikológiai Ellenőrzési Terv és a Talajvédelmi Információs Monitoring teszi ki.

1. Élelmiszerlánc Mintavételi Terv (Termékellenőrzés)

- 1.1. Termésnövelő anyag és EK műtrágya ellenőrzési terv
- 1.2. Talajvédelmi Információs Monitoring (TIM)
- 1.3. Növényvédőszer ellenőrzési terv
- 1.4. Zöldség-gyümölcs belföldi ellenőrzési terv
- 1.5. Földrajzi árujelzők (zöldség-gyümölcs) ellenőrzési terv

1.6. Adalékanyag ellenőrzési terv

1.7. Élelmiszerrel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagok (FCM) ellenőrzési terv

1.8. Entomológiai és gomba ellenőrző vizsgálati program

1.9. GMO ellenőrzési terv

1.10. Ivóvíz ellenőrzési terv

1.11. Kémiai biztonsági ellenőrzési terv

1.12. Mikrobiológiai vizsgálati program

1.13. Minőségellenőrzési terv

1.14. Növényvédőszer-maradék mintavételi terv

1.15. Radioanalitikai vizsgálati program

1.16. Reziduum-toxikológiai ellenőrzési terv

1.17. Takarmány ellenőrzési terv

1.18. Tisztító- és fertőtlenítőszer ellenőrző vizsgálati program

1.19. Antibiotikum-rezisztencia ellenőrzési terv

1.20. Állatgyógyászati gyógyszer és oltóanyag piacfelügyeleti mintavételi terv

1.21. Speciális ellenőrzési tervek

3. Speciális tervek

- 3.1. Növény-egészségügyi Ellenőrzési Terv
- 3.2 Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Éves Feladatterv (szöveges)
- 3.3 Borászati és Alkoholos Italok Ellenőrzési Terve
- 3.4. Kiemelt Ellenőrzések Terve
- 3.5. Járványügyi Monitoring Terv
 - 3.5.1. TSE monitoring terv
 - 3.5.2. Aujeszky-betegség elleni országos mentesítési terv
 - 3.5.3. Bluetongue monitoring program
 - 3.5.4. Brucella melitensis monitoring program
 - 3.5.5. Klasszikus sertéspestis monitoring program
 - 3.5.6. Magas patogenitású madárinfluenza monitoring program
 - 3.5.7. Salmonella gyérítési program
 - 3.5.8. Rókák orális immunizálási programja
 - 3.5.9. Egyéb fertőző állatbetegségek ellenőrzési programja
 - 3.5.10. Halbetegségek monitoring programja
- 3.6. Állategészségügyi Határállomási Mintavételi Terv
- 3.7. Élőállat-szállítmányok Állatvédelmi Ellenőrzése

4. Kiemelt mintavételi projektek

- 4.1. GMO projekt
- 4.2. A szalmonella okozta veszélyek csökkentése a Gallus gallus tenyészállományok fertőzőttségi arányának csökkentése révén
- 4.3. Védekezési stratégia kidolgozása és végrehajtása a Campylobacter fajok által okozott humán megbetegedések számának csökkentésére
- 4.4. Radioanalitika projekt
- 4.5. Fa-csomagolóanyagok és nem vizsgálatköteles egyéb nyersfa termékek kockázat alapú, növény-egészségügyi ellenőrzése
- 4.6. Termésnövelő anyagok és EK-műtrágyák ellenőrzése
- 4.7. Parazitológiai (Trichinella, Echinococcus) projekt

2. Tevékenység-ellenőrzési Tervek

- 2.1. Talajvédelmi Tevékenység-ellenőrzési Terv
- 2.2 Növényvédelmi Tevékenység-ellenőrzési terv
- 2.3. Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Létesítmény Ellenőrzési Terv
- 2.4. Agrárkörnyezet-védelmi Tevékenység-ellenőrzési Terv
- 2.5. KM Ellenőrzési Terv
- 2.6. Vadászatra Jogosultak és Halászatra Jogosultak Ellenőrzési Terve
- 2.7. Borászati Termékek és Alkoholos Italok Tevékenység Ellenőrzési Terv

TAPASZTALATOK
ELŐÍRÁSOK
A MINTAVÉTEL GYAKORLATA

TAPASZTALAT: „a frekventált helyen lévő boltoknál gyakran heti rendszerességgel történik mintavétel. Gyakran kérdezik, hogy más boltot is terhelünk-e ennyire, illetve, hogy számíthatnak-e, hogy a későbbiekben is ilyen gyakran lesz mintavétel?”

Mintavevő Intézmények

Kormányhivatal + NÉBIH

- Igazgatás (monitoring + termékteszt)
- Laboratórium
- Kft

A Központi Monitoring Mintavételi Projekt (KöMMP)

A vizsgálatok központi

- **Mintavételének** célja, hogy a tervezett, illetve elrendelt mintavételek a megadott időre, a tervben meghatározott paramétereknek megfelelően kerüljenek kiválasztásra
- **Kiértékelésével** pedig lehetővé válik a nem-megfelelőségek arányának figyelembevétele, mely által pontosítható a következő évi terv, így a **kockázatalapú tervezés pontosabbá tehető**, és a nagyobb jelentőségű nem megfelelőségek központilag, országosan egységesen kezelhetők.

Az első évi KöMMP célja a mintavételek megvalósulásán kívül elsősorban az adatgyűjtés, a működőképes folyamatok és eljárások kialakítása.

A központi monitoring mintavételi project felelőse: Dr. Pleva György igazgató főállatorvos

A projektvezető által megbízott, a koordinációért és a project működéséért felelős:

Máté Julianna (MateJ@nebih.gov.hu, 06-70/390-2117),

Dr. Szilvássy Blanka (szilvassyb@nebih.gov.hu, 06-70/436-0658)

Az első évben a KöMMP mintavételi terve kizárólag kereskedelmi létesítményekben történő mintavételeket tartalmaz, beleértve a vendéglátó és étkeztető helyeket, piacokat, állateledelt és – felszereléseket, háztartási eszközöket kínáló üzleteket is.

Ebben az évben a mintavételt

- 11 laboratórium,
- az ÉTbI igazgatási osztályai,
- az Élelmiszerlánc -biztonsági Centrum Kft. (ÉBC) dolgozói végzik.

A későbbiekben ez a feladat az ÉBC-ben dolgozó, erre kioktatott, kibővült csapat feladata lesz.

A NÉBIH és az ÉBC-ben dolgozó munkatársak **megbízólevél** és **pecsét** birtokában végzik a mintavételt. A mintavételt a mintavétel szabályait ismerő, képzésen részt vett kolléga végezheti.

TAPASZTALAT: „Megfigyelhető, hogy a bemutatkozást követően nem kérnek igazolványt megbízó levelet.”

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény

38/D. § (1) Az Élelmiszerlánc-biztonsági Centrum Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: ÉBC) az élelmiszerlánc-felügyeleti feladatok ellátásának támogatása érdekében az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv által alapított, az állam 100%-os tulajdonában álló társaság, amelynek üzletrésze forgalomképtelen.

„(5) Az ÉBC az élelmiszerlánc-felügyeleti feladatok ellátásának támogatása érdekében:

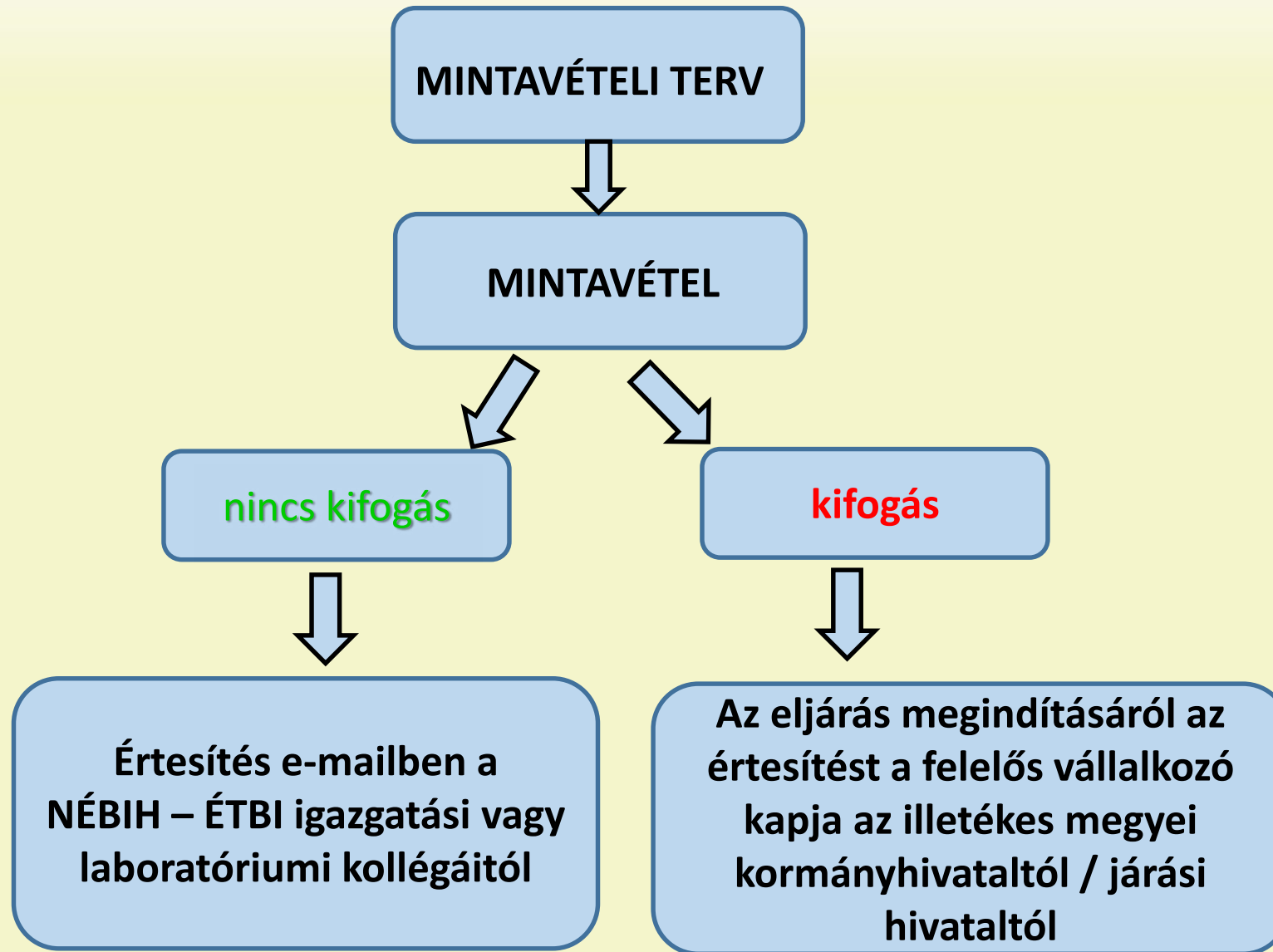
- a) közreműködik az éves ellenőrzési tervben foglalt ellenőrzéseknél;
- b) végrehajtja a monitoringtervben vagy a jogszabályokban előírt mintavételt;
- c) a hatósági feladatok ellátását támogató, kiegészítő tevékenységet végez.”

Több szakterületet érint: fajtakísérleti állomások, laboratórium egy része, kommunikációs igazgatóság egy része (nincs hatósági döntés)

NÉBIH tevékenységét kiegészítő és megelőző tevékenységek

Az eljárás folyamata:

MINTAVÉTELI TERV

1. Élelmiszerlánc Mintavételi Terv (Termékellenőrzés)

- 1.1. Termésnövelő anyag és EK műtrágya ellenőrzési terv
- 1.2. Talajvédelmi Információs Monitoring (TIM)
- 1.3. Növényvédőszer ellenőrzési terv
- 1.4. Zöldség-gyümölcs belföldi ellenőrzési terv
- 1.5. Földrajzi árujelzők (zöldség-gyümölcs) ellenőrzési terv

1.6. Adalékanyag ellenőrzési terv

1.7. Élelmiszerrel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő anyagok (FCM) ellenőrzési terv

1.8. Entomológiai és gomba ellenőrző vizsgálati program

1.9. GMO ellenőrzési terv

1.10. Ivóvíz ellenőrzési terv

1.11. Kémiai biztonsági ellenőrzési terv

1.12. Mikrobiológiai vizsgálati program

1.13. Minőségellenőrzési terv

1.14. Növényvédőszer-maradék mintavételi terv

1.15. Radioanalitikai vizsgálati program

1.16. Reziduum-toxikológiai ellenőrzési terv

1.17. Takarmány ellenőrzési terv

1.18. Tisztító- és fertőtlenítőszer ellenőrző vizsgálati program

1.19. Antibiotikum-rezisztencia ellenőrzési terv

1.20. Állatgyógyászati gyógyszer és oltóanyag piacfelügyeleti mintavételi terv

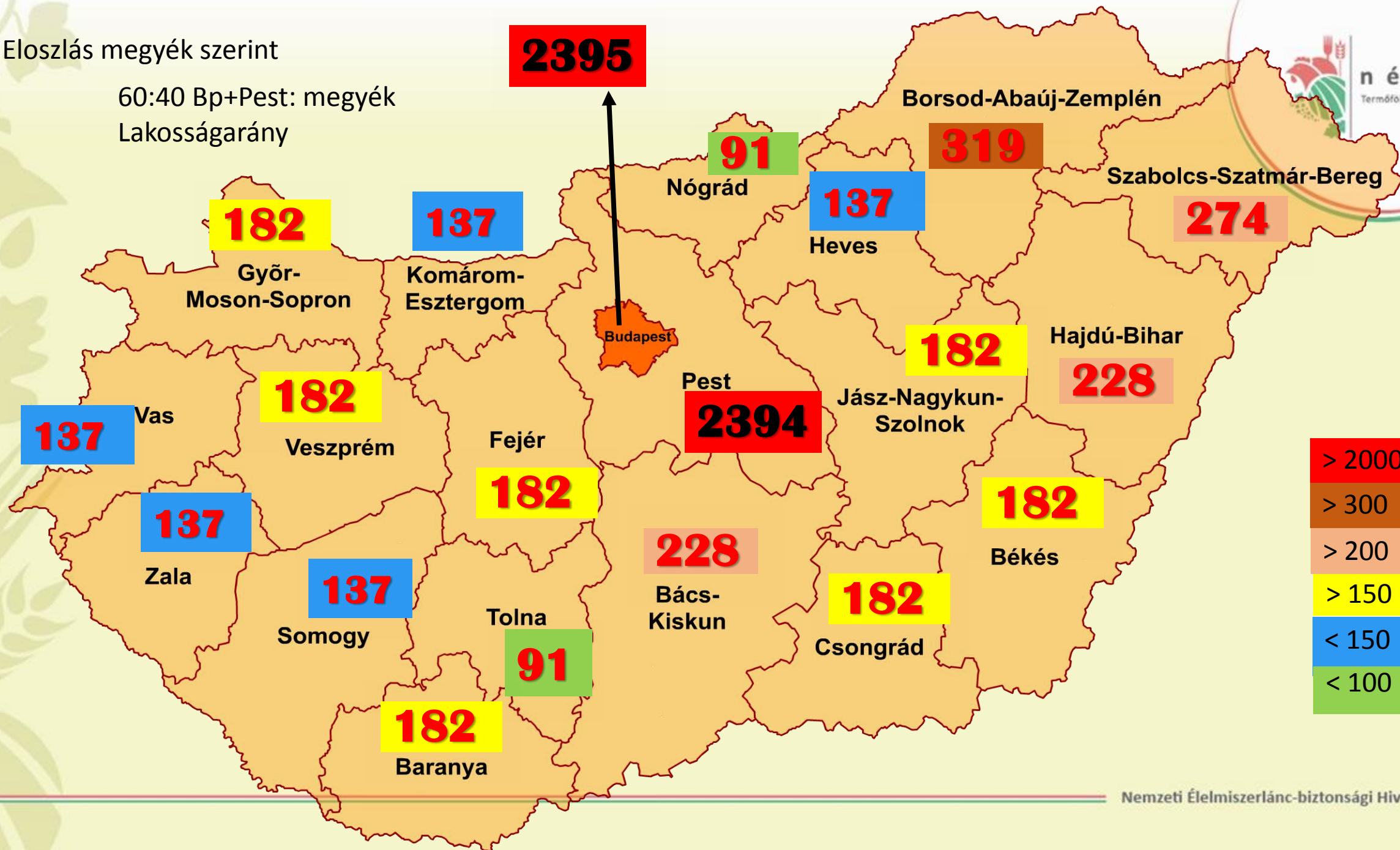
1.21. Speciális ellenőrzési tervek

Mintavételi cél	Éves mintaszám
Tisztító és fertőtlenítőszer ellenőrző vizsgálati pr.	20
Entomológiai és gomba ellenőrző vizsgálati program	130
Kémiai biztonsági ellenőrzési terv	161
Adalékanyag ellenőrzési terv	194
GMO ellenőrzési terv	213
Csomagoló anyag vizsgálati program	215
Hamisítás felderítésre irányuló mintavételi terv	352
Antibiotikum rezisztencia ellenőrzési terv	375
Méz mintavételi terv	830
Takarmány ellenőrzési terv	1 182
Radioanalitikai vizsgálati program	1 254
Mikrobiológiai vizsgálati program	3 085
Összesen	8 011

Eloszlás megyék szerint

60:40 Bp+Pest: megyék

Lakosságarány

MINTAVÉTEL

„Speciális mintavételi előírások”

- A Bizottság 401/2006/EK rendelete az élelmiszerek mikotoxin tartalmának hatósági ellenőrzéséhez használandó mintavételi és elemzési módszerek megállapításáról
- A Bizottság 1882/2006/EK rendelete egyes élelmiszerek nitráttartalmának hatósági ellenőrzésére szolgáló mintavételi és vizsgálati módszerek megállapításáról
- A Bizottság 333/2007/EK rendelete (2007. március 28.) az élelmiszerekben előforduló nyomelemek és élelmiszer-feldolgozás során keletkező szennyező anyagok mennyiségének ellenőrzése céljából végzett mintavétel és vizsgálat módszereinek megállapításáról
- A Bizottság 589/2014/EU rendelete az egyes élelmiszerekben előforduló **dioxinok, dioxinjellegű PCB-k és nem dioxinjellegű PCB-k koncentrációjának ellenőrzésére** szolgáló mintavételi és vizsgálati módszerek megállapításáról és az 252/2012/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről
- A Bizottság 2015/705 rendelete az élelmiszerek **erukasav-tartalmának** hatósági ellenőrzése során alkalmazandó mintavételi módszerek és az analitikai módszerekre vonatkozó teljesítménykritériumok megállapításáról, valamint a 80/891/EGK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről

A Bizottság 401/2006/EK rendelete az élelmiszerek **mikotoxin** tartalmának hatósági ellenőrzéséhez használandó mintavételi és elemzési módszerek megállapításáról

2. táblázat

A részminták száma **gabonafélék és gabonakészítmények** tételének tömegétől függően

A tétel tömege (tonna)	A részminták száma	Az egyesített minta tömege (kg)
$\leq 0,05$	3	1
$> 0,05 - \leq 0,5$	5	1
$> 0,5 - \leq 1$	10	1
$> 1 - \leq 3$	20	2
$> 3 - \leq 10$	40	4
$> 10 - \leq 20$	60	6
$> 20 - \leq 50$	100	10

- *Minimum értékek!*
- *Mindkét feltételnek teljesülnie kell!*

(¹) Az ilyen tételekből való mintavételre további információk találhatóak egy útmutatóban, amely 2006. július 1-jétől elérhető lesz a következő weboldalon: http://europa.eu.int/comm/food/food/chemicalsafety/contaminants/index_en.htm

A Bizottság 401/2006/EK rendelete az élelmiszerek mikotoxin tartalmának hatósági ellenőrzéséhez használandó mintavételi és elemzési módszerek megállapításáról

2. táblázat

A részminták száma a szárított gyümölcs tételének tömegétől függően

A tétel tömege (tonna)	A részminták száma	Az egyesített minta tömege (kg)
$\leq 0,1$	10	1
$> 0,1 - \leq 0,2$	15	1,5
$> 0,2 - \leq 0,5$	20	2
$> 0,5 - \leq 1,0$	30	3
$> 1,0 - \leq 2,0$	40	4
$> 2,0 - \leq 5,0$	60	6
$> 5,0 - \leq 10,0$	80	8
$> 10,0 - \leq 15,0$	100	10

A BIZOTTSÁG **589/2014/EU RENDELETE** (2014. június 2.) az egyes élelmiszerekben előforduló dioxinok, dioxinjellegű PCB-k és nem dioxinjellegű PCB-k koncentrációjának ellenőrzésére szolgáló mintavételi és vizsgálati módszerek megállapításáról és az 252/2012/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről

2. Az elemi minták száma

Az összes elemi mintát összesítő egyesített **mintának legalább 1 kg tömegűnek kell lennie** (lásd e melléklet II.5. pontját). A tételből vagy altételből veendő elemi minták legkisebb számát a 3. és 4. táblázat szerint kell meghatározni.

4. táblázat

Az egyesített minta előállításához felhasználandó csomagok vagy egységek (elemi minták) száma, ha a tétel vagy altétel különálló csomagokból vagy egységekből áll

A tételt/altételt képező csomagok vagy egységek száma	A vételezendő csomagok vagy egységek száma
1-től 25-ig	legalább 1 csomag vagy egység
26-tól 100-ig	hozzávetőlegesen 5 %, legalább 2 csomag vagy egység
> 100	hozzávetőlegesen 5 %, legalább 10 csomag vagy egység

TAPASZTALAT: „nem mindig értik, hogyha mi fizetés nélkül elviszünk kb 9-12 terméket, az hogyan lesz megtérítve. „

Költséggént el lehet számolni (hatósági díj)

Minta mennyisége			
Ebből laboratóriumi vizsgálatra kerülő mennyiség			
Minta csomagolása, zárása			
Ellenminta (A-H) és mennyisége, csomagolása, zárása			
Monitoring kód /Vizsgálati irány			
Speciális mintavételi előírás/Egyéb megjegyzés			

Mintavételi helyszínről a hatóság által elhozott hatósági minta mennyisége: pl. 10 db
Az ellenminta mennyisége nincs benne!!

Ellenminta biztosítására vonatkozó szabályok

Az ügyfélnek az ellenminta biztosítását a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állat-egészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott **hatósági ellenőrzésekről** szóló **882/2004/EK** rendelet **11. cikke (5) és (6) bekezdése** írja elő:

„(5) Az illetékes hatóságok kialakítják a megfelelő eljárásokat annak biztosítására, hogy a takarmány- és élelmiszeripari vállalkozóknak, akiknek termékeit mintavételnek és elemzésnek vetik alá, joguk legyen kiegészítő szakvéleményt kérni az illetékes hatóságok azon kötelezettségének sérelme nélkül, hogy sürgősségi helyzetben azonnal fellépjenek.

(6) Különösen azt biztosítják, hogy a takarmány- és élelmiszeripari vállalkozók kellő számú mintát kaphassanak a kiegészítő szakvéleményekhez, kivéve, ha gyorsan romló termékek esetében vagy a rendelkezésre álló szubsztrát nagyon kis mennyisége miatt ez nem lehetséges.”

Kiegészítőlap (élelmiszer/takarmány)

Minta mennyisége	A mintaadó ellenmintát nem kért, így nem kapott (amennyiben a felelős ügyfél jelen van a mintavételnél). A	
Ebből laboratóriumi vizsgálatra kerülő mennyiség		
Minta csomagolása, zárása	A hatóság részéről jelen levő személy, valamint a mintaadó aláírásával és a dátummal ellátott, lepecsételt, lezárt ellenminta megfelelő körülmények közötti őrzéséért a mintaadó felelős (amennyiben a felelős ügyfél jelen van a mintavételnél). B	
Ellenminta (A-H) és mennyisége, csomagolása, zárása		
Monitoring kód /Vizsgálati irány	A hatóság részéről jelen levő személy, valamint a mintaadó aláírásával és a dátummal ellátott, lepecsételt, lezárt ellenminta megfelelő körülmények közötti őrzéséért a mintaadó felelős a hatóságunk által küldött értesítésig vagy a felelős ügyfél általi átvételéig (amennyiben a felelős ügyfél nincs jelen a mintavételnél). C	
Speciális minta előírás/Egyéb megjegyzés	A mintaadó nem vállalta az ellenminta őrzését , ezért a hatóság részéről jelen levő személy, valamint a mintaadó aláírásával és a dátummal ellátott, lepecsételt, lezárt ellenmintát a hatóság a mintavétel helyszínéről elhozza és megfelelő körülmények között megőrzi (amennyiben a felelős ügyfél nincs jelen a mintavételnél). D	

Kiegészítőlap (élelmiszer/takarmány)

Minta mennyisége	Ellenminta vétel nem történt, mert <u>a termék gyorsan romló.</u> E		
Ebből laboratóriumi vizsgálatra kerülő mennyiség			
Minta csomagolása, zárása	Ellenminta vétel nem történt, mert a <u>mintavételi alap nem elegendő</u> az ellenminta biztosítására. F		
Ellenminta (A-H) és mennyisége, csomagolása, zárása	A jegyzőkönyv „Speciális mintavételi előírás” sorában feltüntetett uniós rendeletben foglaltak szerint a hatósági mintából a hatósági laboratóriumok képzik az ellenmintát. G (pl.: 333/2007/EK RENDELET (nyomelemek és élelmiszer-feldolgozás során keletkező szennyező anyagok mennyiségének ellenőrzése) „B.1.6. Végrehajtási, védekezési és döntési célú minták A végrehajtási, védekezési és döntési célú mintákat a homogenizált egyesített mintából kell elkülöníteni, amennyiben ez az eljárás nem ellentétes az adott tagállam élelmiszer-ipari vállalkozók jogaira vonatkozó jogszabályaival.”		
Monitoring kód /Vizsgálati irány			
Speciális mintavételi előírás/Egyéb megjeg.	A mintavétel jellegéből adódóan nincs ellenminta biztosítási kötelezettség. A H betűt lehet alkalmazni pl. felmérő jellegű mintavétel esetében, amikor nincs a mintavétel után eljárás megindítására való kötelezettség. H		

Kiegészítőlap (élelmiszer/takarmány)

Minta mennyisége			
Ebből laboratóriumi vizsgálatra kerülő mennyiség			
Minta csomagolása, zárása			
Ellenminta (A-H) és mennyisége, csomagolása, zárása			
Monitoring kód /Vizsgálati irány	A monitoring kódot fel kell tüntetni, de ki kell egészíteni a vizsgálati iránnyal is, pl.: zsírtartalom, fehérjetartalom, jelölés. (ügyféljogok) •CS066 Formaldehid + alapanyag azonosítás •M1004 Shiga toxin termelő Escherichia coli, Listeria monocytogenes, Salmonella spp.		
Speciális mintavételi előírás/Egyéb megjegyzés			

TAPASZTALAT: „Elég különleges termékeket találtunk, melyeknek **címkéjén nem volt feltüntetve magyarországi forgalmazó, így elkértük a szállítóleveleket.** Nagyon segítőkészek voltak, azonnal elkezdtek keresni és viszonylag rövid időn belül meg is kaptuk őket. Ez volt az első eset, hogy még a helyszínen szinte azonnal meg tudták nekünk mutatni a szállítóleveleket, mindig inkább másnap küldik leghamarabb emailen.”

Speciális eljárási szabályok:

- Amennyiben a terméken a magyarországi forgalmazó nincs feltüntetve, szállítólevelet kell bekérni, amely a mintavételi jegyzőkönyv megjegyzés rovatában kerül rögzítésre.
- A mintavétel során a termékek jelöléséről **fényképet készítünk**. A becsomagolt, lezárt ellenmintáról is készül fotó.

A 882/2004/EK rendelet 11. cikk (6) bekezdésében szereplő „gyorsan romló” fogalom nem azonos a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról szóló 1169/2011/EK rendeletben (továbbiakban: Jelölési rendelet) szereplő fogalommal.

A **Jelölési rendelet** teszi kötelezővé az élelmiszereken a minőségmegőrzési időtartam feltüntetését, amely az adott élelmiszer mikrobiológiai tulajdonságait figyelembe véve két formában jelenhet meg a termék jelölésén:

„minőségét megőrzi: (dátum)” vagy „fogyasztható: (dátum)”.

A rendelet szerint a „minőségét megőrzi: (dátum)” feliratot kell feltüntetni azon élelmiszerek jelölésén, amelyek mikrobiológiai szempontból nem tekinthetők gyorsan romló élelmiszereknek és amelyek **minőségmegőrzési idejük lejárta utáni fogyasztása nem jelent közvetlen veszélyt az egészségre.**

Azon mikrobiológiai szempontból gyorsan romlandó élelmiszerek esetében, amelyeknél a minőségmegőrzési időt követő fogyasztás **veszélyt jelenthet az egészségre**, a minőségmegőrzési idő helyett a fogyaszthatósági idő lejárati dátumát kell jelölni, vagyis ilyen élelmiszereken a **„fogyasztható: (dátum)” feliratot kell feltüntetni**

A **852/2004/EK** rendelet szerinti **„gyorsan romló”** termék fogalma azt jelenti, hogy a termék eltarthatósági ideje olyan rövid, hogy az **kizárja a vállalkozó értesítését, a minta elszállítását és a laboratóriumi vizsgálatok elvégzését.**

TAPASZTALAT: „nem mindig érthető, hogy ha egy termék gyorsan romló mi nem hagyunk ellenmintát. Nekik néha a saját szabályzatuk miatt kell eltenni. Ilyenkor saját hatáskörben nyugodtan eltehetnek, de mi nem hagyunk hatósági ellenmintát. Ez okoz egy-két percnyi értetlenséget.”

- **Gyorsan romló termék** esetén (tehát, pl. 1 hetes „fogyaszthatósági idő”-vel rendelkező termék, továbbá pl. péksütmények, illetve egyéb olyan élelmiszerek, melyek minőség-megőrzési ideje kb. 1 hét vagy annál rövidebb), **nem adunk ellenmintát.**

Ha a **felelős ügyfél** jelen van, és ragaszkodik az ellenmintához, az ügyféljogok alapján biztosítani kell számára.

Mikrobiológiai vizsgálatok során, kórokozó kimutatásakor nem lehet elfogadni az ellenminta negatív vizsgálati eredményét

TAPASZTALAT: „Érezhető, hogy a boltok is felkészültebbek a mintavételre és ők is alkalmazkodnak. Egyesek már nem kérnek a gyorsan romló élelmiszerekből mindenáron saját ellenmintát.”

„Pozitív, hogy a boltok sokkal rugalmasabban kezelik a mintavételt, mert a gyorsan romló termékek esetén saját hatáskörben sem raknak el ellenmintát. „

ÜGYFÉL TÁJÉKOZTATÓ (kivonat)

A hatósági ellenőrzés a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állat-egészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről szóló az Európai Parlament és a Tanács **882/2004/EK rendelete** (továbbiakban: 882/2004/EK rendelet) 3. cikk (2) bekezdése értelmében **előzetes értesítés mellőzésével** történt.

A hatóság képviselőjében eljáró személy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló **2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.) 88. §-a** értelmében a hatósági ellenőrzés keretében a hatóság helyszíni **ellenőrzést tarthat**, amelyre vonatkozóan a szemle szabályait kell alkalmazni.

TAPASZTALAT: „A mintákért fizetés nélküli elvitele sok helyen probléma, főleg a drágább termékek esetén”

ÜGYFÉL TÁJÉKOZTATÓ (kivonat)

A Ket. 57/A. §-a és az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (továbbiakban: Éltv.) 44. § (1) bekezdése figyelembevételével a helyszíni ellenőrzés során az ellenőrzést végző személy a hatásköre gyakorlásának keretei között:

- az ellenőrzéshez szükséges területre, építménybe és egyéb létesítménybe beléphet,
- az ügyféltől vagy képviselőjétől, továbbá az ellenőrzés helyszínén tartózkodó bármely más személytől felvilágosítást kérhet.

Az ellenőrzést végző személy jogosult:

- az ellenőrzés tárgyát képező vagy azzal kapcsolatos **iratokat, dokumentációt**, adathordozókat – az adatvédelemre, valamint a titoktartásra vonatkozó jogszabályok figyelembevételével – **megismerni és azokról másolatot, illetve kivonatot készíteni;**
- eljárása dokumentálására a helyszínen **kép-, illetve hangfelvételt készíteni;**
- eljárásához szükséges vizsgálatok elvégzése céljából **térítésmentesen mintát venni.**

ÜGYFÉL TÁJÉKOZTATÓ (kivonat)

A Ket. 57/B. § (3) bekezdése alapján a helyszíni ellenőrzés megtartását vagy eredményes lefolytatását akadályozó személy eljárási bírsággal sújtható.

A mintavételi jegyzőkönyvben megjelölt vizsgálati irányokon túlmenően – az elvégzett vizsgálatok figyelembevételével – **egyéb jellemzők vizsgálatára is sor kerülhet.**

Amennyiben a jelen hatósági ellenőrzés során megmintázott termék vizsgálatakor a hatóság jogsértést állapít meg, a **Ket. 94. §-a alapján** a felelőssel szemben hivatalból hatósági eljárást fog indítani, amelyről **a felelős ügyfélnek** értesítést küld.

Az **Éltv. 39. § (3)** bekezdése szerint, ha a hatósági ellenőrzés keretében történő monitoring vizsgálat során a vizsgálati eredmény alapján nem állapítható meg jogsértés, **a hatóság a vizsgálati jegyzőkönyvet nem küldi meg az ügyfél részére.** (csak térítés ellenében)

ÉRTESÍTÉS

nincs kifogás

Értesítés e-mailben (!!!!)
a **MINTAADÓNAK** a
NÉBIH – ÉTBI igazgatási vagy
laboratóriumi kollégáitól

kifogás

Az eljárás megindításáról az
értesítést a **felelős vállalkozó**
kapja az **illetékes megyei**
kormányhivataltól / járási
hivataltól

Ki lehet felelős ügyfél?

2008. Évi XLVI. Törvény (Éltv.)

„14. § (2) Az élelmiszer biztonságosságaért és minőségéért az élelmiszer előállítója, nem hazai előállítású élelmiszer esetében pedig az első magyarországi forgalomba hozó - a fogyaszthatósági, illetve a minőségmegőrzési időtartam lejártáig - **felelős**.

(4)³⁶ Az **élelmiszer-**, illetve a takarmány-**vállalkozás felelős** a takarmány, illetve **az élelmiszer biztonságosságaért és minőségéért, valamint jelöléséért, amennyiben a forgalomba hozatalt kizáró vagy jelölési hibát ő okozta, vagy az általa is felismerhető lett volna**. A hibáért a magyarországi első forgalomba hozó akkor is felelős, ha azt nem ő okozta, amennyiben a forgalomba hozatalt kizáró vagy jelölési hiba a magyarországi első forgalomba hozatalt megelőzően keletkezett.”

16. élelmiszer-vállalkozás: a 178/2002/EK rendelet 3. cikkének 2. pontjában meghatározott fogalom;

18. élelmiszer-vállalkozó: a 178/2002/EK rendelet 3. cikkének 3. pontjában meghatározott fogalom;

178/2002/EK RENDELETE

3. Cikk - Egyéb fogalmak

„2. élelmiszer-vállalkozás: nyereségérdekelt vagy nonprofit köz- vagy magánvállalkozás, amely **az élelmiszerek termelésének, feldolgozásának vagy forgalmazásának bármely szakaszával összefüggő tevékenységet folytat**;

3. élelmiszer-vállalkozó: az a természetes vagy jogi személy, aki/amely az általa ellenőrzött élelmiszer-vállalkozáson belül felelős az élelmiszerjog követelményeinek betartásáért;”

„ 14. § (11) A 14/A. § (2) és (4) bekezdésében meghatározott termék forgalomba hozataláért az előállító, nem hazai előállítású termék esetében az első magyarországi forgalomba hozó felelős.

14/A. § (1) A hamisított termék előállítása és forgalomba hozatala tilos.

(2) Hamisított terméknek minősül az a termék,

- a) amelynek minőségmegőrzési, fogyaszthatósági, illetve felhasználhatósági idejét jogellenesen meghosszabbították,
- b) amelyet nem megengedett összetevő felhasználásával állítottak elő,
- c) amelynek átcímkézése vagy átcsomagolása jogsértő módon történt,
- d) amelyet emberi fogyasztásra nem alkalmas anyagokból vagy termékekből állítottak elő emberi fogyasztás céljára,
- e) amelynek emberi fogyasztásra való alkalmatlanságát elfedik,
- f) amelynek rendeltetésszerű használatát elfedik,
- g) amelyet lényeges külső tulajdonságának jogellenes megváltoztatásával állítottak elő,
- h) amelyet az előállításra kizárólagosan jogosult hozzájárulása nélkül állítottak elő, vagy
- i) amelyet lényeges tulajdonságára vonatkozó félrevezető megjelöléssel hoztak forgalomba gazdasági előny vagy haszonszerzés céljából.”

„14/A. § (4) Tilos olyan

a) élelmiszer előállítása, illetve forgalomba hozatala, amelyet a rá vonatkozó előírásokban, engedélyekben vagy a gyártmánylapban **meghatározott minőségi előírásoknak nem megfelelően** állítottak elő,

b) élelmiszer előállítása, illetve forgalomba hozatala, amelyet részben vagy egészben **lejárt minőségmegőrzési, illetve fogyaszthatósági idejű anyagokból állítottak elő**,

c) termék előállítása, illetve forgalomba hozatala, amelyet az adott tevékenység vonatkozásában **nem engedélyezett, illetve nem nyilvántartott módon állítottak elő, illetve hoztak forgalomba.**”

1169/2011/EU rendelet a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról

8. Cikk - Felelősség

„(1) Az élelmiszerekkel kapcsolatos **tájékoztatásért felelős élelmiszer-vállalkozó** az a vállalkozó, **akinek neve vagy cégneve alatt az élelmiszert forgalomba hozzák, vagy** ha ez a vállalkozó nem letelepedett az Unió területén, akkor az élelmiszert **az uniós piacra behozó importőr.**”

TOVÁBBI TAPASZTALATOK

- „Tapasztalható, hogy a 20-30 minta levételét követő adminisztráció **időtartamát** sokallják a boltok.”
„Negatív részükről továbbá, hogy gyakran **1,5-2 órán keresztül töltjük a jegyzőkönyveket** illetve csomagoljuk a mintákat. Többször utaltak rá, hogy nagyon hosszadalmas az adminisztráció, mert a legtöbb esetben csak nagyon kis irodák vannak és nem tudnak helyet biztosítani, így minkét félnek kellemetlen. Ők sem mindig tudják zavartalanul végezni közben a munkájukat.”
- „Az eddigi tapasztalatain szinte csak pozitívak. Mindenki nagyon kedves és segítőkész. Van olyan vezető, aki nem régóta tölti be a pozíciót és nem volt része még mintavételben. Ilyenkor ők kimondottan érdeklődők és kíváncsiak a mintavétel minden részletére. „
- „A jegyzőkönyv kitöltéséhez szükséges dokumentumokat, adatokat (pl. működési engedély, FELIR azonosító) kérésre, eddig mindenki odaadta. Nem éreztetik, hogy ezzel problémájuk lenne. „
- „Az egyik mintavétel során a tulaj nagyon örült az érkezésünknek, mert **már régóta várta a hatóságot ☺** Elmondása szerint és a látottak alapján nagyon odafigyelnek a higiéniára, jogszabályi megfelelésre. Rengeteg kérdése volt, de főként a termékjelölésekkel kapcsolatban.”

Köszönöm a figyelmet!